

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХЕРСОНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ
АГРАРНО-ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ЕКОНОМІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА ГОТЕЛЬНО-РЕСТОРАННОГО ТА ТУРИСТИЧНОГО БІЗНЕСУ

ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ
III Всеукраїнської науково-практичної конференції
«СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПОТЕНЦІАЛ РОЗВИТКУ
ІНДУСТРІЇ ГОСТИННОСТІ В УКРАЇНІ»

23 квітня 2024 року

м. Херсон (м. Кропивницький)

УДК: 640.4

Сучасний стан та потенціал розвитку індустрії гостинності в Україні: зб. матеріалів III Всеукр. наук. – практ. конф. (Херсон-Кропивницький, 23 квітня 2024 р.) / за ред. доц. Нікітенко К.С. Херсон-Кропивницький: ХДАЕУ, 2024. 263 с.

У матеріалах конференції розглянуто економічні, екологічні та організаційні аспекти розвитку потенціалу підприємств туристичної індустрії та суміжних галузей в умовах світової економічної кризи. Досліджено менеджмент підприємств індустрії гостинності в умовах світової фінансової кризи: виклики й можливості, сильні та слабкі сторони. Висвітлено інноваційні технології та менеджмент якості продукції та послуг готельно-ресторанного, туристичного та рекреаційного бізнесу. Визначено сучасні тренди розвитку внутрішнього та зовнішнього туризму та готельно-ресторанного бізнесу в Україні та світі. Проаналізовано заходи щодо удосконалення маркетингового комплексу підприємств індустрії гостинності.

Призначено для науково-педагогічних працівників, науковців, докторантів, аспірантів, студентів, представників органів влади, громадських організацій та підприємств.

Матеріали доповідей друкуються в авторській редакції. Автори опублікованих матеріалів несуть відповідальність за їхній зміст, достовірність наведених фактів, посилань тощо.

**© Херсонський державний аграрно-економічний університет
Кафедра готельно-ресторанного та туристичного бізнесу**

<i>Круковська О. В., Болоненкова О. О.</i> ВЗАЄМОЗВ'ЯЗОК ІНДУСТРІЇ ГОСТИННОСТІ ТА ТУРИЗМУ	46
<i>Лелях О. С., Кізюн А. Г.</i> РОЛЬ ЕКОТУРИЗМУ У ЗБЕРЕЖЕННІ БІОРІЗНОМАНІТНОСТІ ТА ЕКОСИСТЕМ	48
<i>Матусяк Г. І.</i> ДУХОВНЕ ЖИТТЯ ЛЬВІВСЬКИХ КАВ'ЯРЕНЬ ПОЧАТКУ ХХ СТОЛІТТЯ	51
<i>Плотнікова М. Ф., Воловик А. В., Приведьон В. В.</i> ЕКОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ РОЗВИТКУ ПОТЕНЦІАЛУ ПІДПРИЄМСТВ ТУРИСТИЧНОЇ ІНДУСТРІЇ	53
<i>Руденко В. В., Дуга В. О.</i> МОТИВАЦІЯ ПЕРСОНАЛУ ЯК ЗАПОРУКА УСПІШНОЇ РОБОТИ ГОТЕЛЬНО-РЕСТОРАННОГО ПІДПРИЄМСТВА	57
<i>Сімак С. В.</i> УДОСКОНАЛЕННЯ ІНВЕСТИЦІЙНИХ МЕХАНІЗМІВ У СФЕРІ ГОТЕЛЬНОГО ГОСПОДАРСТВА УКРАЇНИ	61
<i>Трухачова К. В.</i> ЕКОЛОГІЧНІ ТА ОРГАНІЗАЦІЙНІ АСПЕКТИ РОЗВИТКУ РЕСУРСНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ТУРИСТИЧНОЇ ІНДУСТРІЇ	65
<i>Чайкун В. В., Кізюн А. Г.</i> ЗНАЧЕННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ЕТИКИ В ТУРИСТИЧНІЙ СФЕРІ	69
<i>Шулла Р. С., Попик М. М., Ханас У. Я.</i> СУТНІСНА ХАРАКТЕРИСТИКА ТА ОСОБЛИВОСТІ ТУРИСТИЧНО-РЕКРЕАЦІЙНОГО ПОТЕНЦІАЛУ РЕГІОНУ	72
СЕКЦІЯ 2. СТРАТЕГІЧНІ НАПРЯМИ ФОРМУВАННЯ ТА РОЗВИТКУ НАЦІОНАЛЬНОГО ТУРИСТИЧНОГО ПРОДУКТУ І ГОТЕЛЬНО-РЕСТОРАННОГО БІЗНЕСУ В УМОВАХ ВОЄННОГО ТА ПОВОЄННОГО СТАНУ	75
<i>Антонюк К. Г.</i> ХАРАКТЕРИСТИКА ФАКТОРІВ РОЗВИТКУ ОЗДОРОВЧОГО (САНАТОРНО-КУРОРТНОГО) ТУРИЗМУ В УКРАЇНІ	76
<i>Brovchak Anastasia, Kovalenko Nadiia</i> PROSPECTS OF THE USE OF MARKETING COMMUNICATIONS IN THE ACTIVITIES OF TOURIST ENTERPRISES	78

Матусяк Галина Іванівна

к. філол. н., доцент

Херсонський державний аграрно-економічний університет

м. Херсон (м. Кропивницький)

ДУХОВНЕ ЖИТТЯ ЛЬВІВСЬКИХ КАВ'ЯРЕНЬ ПОЧАТКУ ХХ СТОЛІТТЯ

Загальновідомо, що заклади індустрії гостинності – це не лише місця задоволення гастрономічних потреб і приватного спілкування, але й осередки культурного життя. У кав'ярнях збираються не тільки для того, щоби посмакувати доброю кавою і різноманітними десертами: їх широко використовують як майданчики для зустрічей із представниками творчої інтелігенції – музикантами, письменниками та художниками.

Духовне життя закладів індустрії гостинності має давню традицію. Зокрема, про кав'ярні як про місця зустрічей культурної еліти Львова йдеться у книзі «Пів чорної», упорядником якої став В. Габор. Ця антологія містить нариси про представників літературних угруповань першої половини ХХ століття – «Молода муза» і «Дванадцятка», які збиралися в місцевих кав'ярнях для обговорення поточних подій політичного й культурного життя. У цих закладах тоді можна було зустріти Івана Франка, Михайла Грушевського, Івана Труша, Михайла Коцюбинського та інших славнозвісних особистостей, які палко дискутували з усіляких питань, наприклад, як писати частку «ся» з дієсловами – разом чи окремо. Молоді студенти довідувалися, в якому закладі зазвичай збираються «великі мужі», й собі заходили туди почастивати кавою, не наважуючись наближуватися до них. У книзі є навіть згадка про те, що в одній із кав'ярень побував сам Юзеф Пілсудський.

Привертають увагу колоритні назви продуктів, які замовляли в тогочасних кав'ярнях: львів'яни збиралися «на білу каву з пінкою або «кожушком», з «кайзеркою» чи рогаликом до неї, або тільки на «пів чорної» [2, с. 8]. Автор нарису «Пів чорної» Ю. Тис коментує, що згаданий у назві напій означає «малу філіжанку чорної густої кави, наполовину меншої і дешевшої, ніж нормальна філіжанка» [2, с. 7], яку могли дозволити собі навіть бідні студенти. До цікавинок тодішнього асортименту також можна віднести «білу», «чорну», гніду, так зв. «капуцінер», і сорокату, – «морожену» [2, с. 25]. Зазвичай у тогочасних кав'ярнях постійні відвідувачі мали окремий стіл, за яким збиралися за домовленістю в певний час доби.

Особливо важливою для культурного й політичного життя Львова перших десятиліть ХХ століття була легендарна «Віденська кав'ярня», в якій «кувалися політичні плани на 1918 рік, над ними дискутували політики і журналісти» [2, с. 10]. Юні відвідувачі кав'ярень тільки позірно виглядали, як безтурботні люди, які приходили відпочити й посміятися. Насправді серед тієї молоді були майбутні герої УПА й ОУН, активні діячі підпілля, зокрема, Роман Шухевич. Пізніше в тих кав'ярнях з'явилися металеві таблички з вказівкою на їх відвідування знаковими постатями.

Ю. Тис акцентує, що львівські кав'ярні мали не менше значення для духовного життя міста, ніж легендарні заклади Парижа, де збиралася тогочасна богема, чи відповідні установи інших європейських столиць. Місто було фундаментом творення нових ідей і тенденцій, на якому поставали оригінальні культурні явища. Львівські кав'ярні початку ХХ століття були культурними центрами, де кшталтувалися мистецькі стилі й напрями. М. Рудницький так писав про культурне значення кав'ярень: «Усі великі літературні напрямки ХІХ віку, теорії, маніфести й гасла зароджувались у каварні» [2, с. 19]. Цю думку можна екстраполювати й на початок ХХ століття.

Кожен, хто приїздив до великого міста з провінції, прагнув долучитися до творчої атмосфери кав'ярень, відвідування яких вимагало належної ерудиції й уміння «дискутувати на теми музики чи театру» [2, с. 19]. Людину, яка не була обізнана з мистецтвом, вважали «духовним жебраком» незалежно від того, скільки грошей вона мала на банківських рахунках. Закордонні відвідувачі львівських кав'ярень дивувалися тому, що чи не кожен місцевий інтелігент мав «свій» заклад, куди навідувався кілька раз на день «на білу каву й газети» [2, с. 26].

У красзнавчій книзі «Таємниці львівської кави» Ю. Винничук докладно описує історію кав'ярень західноукраїнської столиці й зазначає публіку, яка відвідувала кожен з них. Цікавим є згаданий письменником факт про те, що видатний композитор Станіслав Людкевич «пів свого життя провів у каварні, де находив найкращі свої мелодії» [1, с. 115]. Із властивим йому гумором автор пише, що розлючений С. Людкевич часом залишав заклад через музику місцевого оркестру, «але коли втікав з каварні, то дорога його вела тільки до другої каварні» [1, с. 115]. Ю. Винничук згадує серед легендарних відвідувачів львівських закладів Олександра Олесья, Осипа Турянського, Леся Мартовича, Василя Стефаніка і Гната Хоткевича.

Таким чином, екскурс у духовне життя львівських кав'ярень початку ХХ століття засвідчує, що ці заклади якнайкраще надавалися для зустрічей представників політичної еліти та творчої інтелігенції, які плекали свої традиції обговорення важливих питань за філіжанкою кави. Ця тенденція не втратила своєї актуальності в наш час, оскільки кав'ярні продовжують слугувати осередками культурних заходів й акумулюють неповторну творчу атмосферу, що сприяє невимушеному спілкуванню митців і народженню нових задумів. Післявоєнна ревіталізація індустрії гостинності має враховувати цю традицію для надання унікального духовного колориту закладам харчування.

Список літератури

1. Винничук Ю. Таємниці львівської кави. Льві : ЛА «Піраміда», 2008. 220 с.
2. Пів чорної: каварняні настрої Львова та української богеми доби «Молодої музи» і «Дванадцятки» і все довкола них. Антологія для родинного читання за філіжанкою кави. Упор. В. Габор. Львів : ЛА «Піраміда», 2021. 220 с.